

M

Vasarakivenhauta Kylmäkosken
pitäjän Hautaan kylässä Maunulan kulmalla.

Tutk. Arne Äyräjä & Eino Heikkinen
v. 1949.

Vasarakirveshauta Kylmäkosken pitäjän Hautaan
kylässä Maunulan kulmalla.

Kertomukseen kuuluu 7 karttaa ja **3**
valokuvaa sekä H.m. 1.12168:1-8.

Löyto

Kuluvan kesäkuun 14 p:nä löysi työnjohtaja Väinö Heikkilä (osoite Urjala, Uusi-Salmi) Kylmäkosken Maunulan kulmalta, teonalaisena olevalta kylätieltä, sille juuri levitetystä hiekasta kauniin veneenmuotoisen vasarakirveen tyyppiä 2. Löydöstä ilmoitettiin kohta puhelimitse Kansallismuseon vt. osastonjohtaja Lepäähölle. Kun hän silloin ainoana osastolla olevana virkamiehenä ei katsonut voivansa lähteä matkalle ja venekirves viittasi, kuten tuonnempana selviää, hautalöytöön, suostui allekirjoittanut Muinaistieteellisen toimikunnan määräämänä matkustamaan paikalle suorittaakseen siellä tarpeellisen kaivauksen.

Löytöpaikka

Löytöpaikka on Toijalan - Turun rautatien kaakkoispuolella, ns. Maunulankulmalla, missä on useampia uudisasutustiloja sekä joitakin vanhempia pikkutiloja, pienen Kuusjoen latvalla, joen länsipuolella. Mainittu kaakosta luoteeseen virtaava joki laskee pari km Kylmäkosken kirkon yläpuolella Urjalan järvistä tulevaan Tarpianjokeen, joka Jalatijärven kautta Viialassa laskee Vanajaveden reittiin. Rautatieltä on, niiltä kohdin, missä se ylittää Kuusjoen, matkaa löytöpaikalle hieman enemmän kuin kilometri. Lähin talo, Virran omistama uudistila, eteläkaakko^{-on} ja Kylmäkosken asemalta 2,8 km linnuntietä melkein suoraan itään, on löytöpaikalta n. satakunta m eteläkaakkoon. Taloudellisella kartalla (lehti IV:5) näkyvät seudulla lähinnä löytöpaikkaa Mäkelän ja Tuomaalan (nyk. Tuominen) pientilat. Löytökohta sattuu niiden, Hautaankylän ja (ent. Akaan nyk. Kylmäkosken pitäjän) Mustuen välille,

kylän (kartassa näkyvän) rajaviivan länsisivulle, Hautaan puolelle rajaa. Se on Vanhan Hautaan talon tiluksilla, tällä hetkellä valtion hallussa olevaa pika-asutusaluetta, mutta tulee kuulumaan, mikäli minulle kerrottiin, erään Meron uudisasutustilaan.

Paikalla uudisasutusta silmällä pitäen rakenteilla oleva kylätie johtaa Akean - Urjalan valtamaantieltä, Kylmäkosken Riisikkalan kylästä, Kylmäkosken asemalle. Löytökohdan tienoilla ^(se seuraa) mainittua Hautaan ja Mustuen ^{Kylän} rajaviivaa. Taloudellisella kartalla näkyvästä "Tuomaalasta" etelään päin on tässä rajassa jyrkkä lähes suorakulmainen mutka. Tästä mutkasta on venekirveen löytöpaikalle uutta tietä myöten matkaa 445-450 m pohjoisluoteeseen. Löytöpaikasta puhuttaessa en tarkoita sitä kohtaa maantiellä, mistä kirves löytyi, vaan sitä kohtaa, mistä se maan kätköstä oli hiekkakuorman joutunut. Löytäjä, työnjohtaja Heikkilä, oli tarkoin selvillä, miltä kohden tekeillä olevan tien länsisivulta se hiekka oli otettu, jonka mukana kirves oli maantielle joutunut. Paikalla on kapea, erviolta n. 2-3m korkea, eteläkaakosta pohjoisluoteeseen kulkeva soraharjun katkelma kahden nyk. viljellyn, savipohjaisen ja, kuten minulle vakuutettiin, ensiluokkaisen viljelyskelpoisen suon välillä. (Harju kuuluu "Hautaan kankaaseen" ja paikan vanha nimi kuuluu olevan "Levolankangas".) Vähäinen Kuusjoki virtaa pitkin harjun itäpuolista suoviljelysaukeaa (ks. valokuva 1) jakautuen löytökohdasta jokseenkin tarkalleen itään päin kahdeksi latvahaaraksi (ks. venäl. top. karttaa XVI:24 ~~3~~ ⁷ karttaa ^(kartkana 7) M, joka on liitetty tähän kertomukseen). Uusi teji seuraa tämän harjun itä sivua ja, kuten jo mainittiin, kylän rajaa, ja tien länsipuolelta on harjusta saatu hyvää timentekoaainesta. Tästä harjusta, sen laen itä sivulta ja kylärajan Hautaan puolelta, tien länsipuolisesta reunaleikkauksesta oli vasarakirves alkuaan peräisin.

Haudan profiili: Kuten tunnettua pidetään yksitellen soraharjuistamme löyty-

neitä venekirveitä hautalöytöinä, ja oli täysi syy otaksua, että näin oli laita tässäkin tapauksessa. Tieleikkauksessa näkyikin sillä kohtaa, mistä vasarakirveen sisältänyt sorakuorma oli otettu, lähes metrin syvyisen, yläosastaan n. 3 m ja syvemmältä vähän yli 2 m leveän kuopan profiili, jossa hieta oli huomattavasti hienompaa kuin ympäröivä karkea sora, osaksi punertavanruskeaa ja siellä täällä pieniä hiilisiruja sisältävää, todennäköisesti juuri venekirveshaudan profiili. N. 5 cm vahva humuskerros oli tässä, kuten muuallakin harjun kohdalla olevassa tieleikkauksessa, vahvasti hiilensekainen, osoittaen metsän harjulla joskus palaneen, ja sitä lähinnä oleva sora oli tulen vaikutuksesta punertavaa. Haudan profiilin mukaan, jonka apulaiseni ylioppilas Eino Hukkinen piirsi (kartat 1 ja 5), paalutettiin kaivausalue, joka tuli käsittämään 8 m² ynnä lisäksi vähän yli neliömetrin tieleikkaukseen jääneitä ulkonemia (kaivauskarttojen linjalla 1). Haudan kohdalla oli maanpinnassa loiva vain n. 20-25 cm syvä kuopanne (kartta 1, erikoiskartta 1 b), jonka keskikohta sattui ruutujen C:n ja D:n väliviivalle. (Tässä on syytä huomauttaa, että harjulla näkyi muuallakin vähäisiä, osaksi tätä kuopannetta syvempiäkin hauturoita. Kun niitä esiintyy melkein aina hiekkaharjuilla, esim. kivika^utisilla asuinpaikoilla, ja kun kaivaukset ovat osoittaneet, että niillä yleensä ei ole muinaistieteellistä merkitystä, en niihin kiinnittänyt sen enempää huomiota. Tässä kahden suon välisellä harjanteella sijaiten ne voivat olla esim. pyyntikuoppia, vrt. Pälsi, Esihistorian tutkimuskentiltä, s. 97 ja seur.).

Kaiveus

Kun kaivausalueelta oli poistettu maata n. 25 cm syvälle (syvyyksimitat otettu kaivausalueen yli asetetusta tangosta), alkoi haudan lounaisreuna selvästi piirtyä karkeaa ja puhdasta sora-
maata vastaan, ulottuen haudan keskikohdalla n. puolentoista metrin päähän tieleikkauksesta. Haudan reunoilla oli sorassa vähäisiä

hiilisiruja, jotka syvemmälle kaivettaessa enentyivät ja jotka osoittivat, että soran raja merkitsi myös hautakaivoksen alkupe-
räistä laitaa. Suurempi hiililäiskä, kuten pieni nuotion paikka, oli tällä kaivaustasolla tieleikkauksen reunassa ruuduissa B-C:1, ulottuen yhtenäisenä 43 cm syvään (kiintopisteestä, + 1,53 m, otetut mitat: + 0,91 ja 0,73 m). Syvemmälläkin oli hiililäiskän kohdalla sekä punertavaa palomaata että aivan haudan pohjaan asti pieniä hiilitäpliä, ei kuitenkaan enää yhtenäisenä kerroksena. Tämä hiilikoko johdattaa mieleen soranoittajain useissa venekirveskulttuurin haudoissamme huomaamat hiililäiskät; merkittävää on vain, että se oli yli 50 cm haudan pohjaa ylempänä. Profiilissa kartalla 1 se on ilmeisesti merkitty 10 cm liian syvään. Soran reuna oli - 42 cm:n kaivaustasossa siirtynyt 10-20 cm ja 48 cm:n tasossa paikoin aina puolisen metriä haudan keskustaa kohti, eli viimein tasossa kauemmaksi kuin syvemmällä - 60 cm:n tasossa (vrt. karttoja 1-2). Jos - 48 cm:n soraraja on oikein havaittu, viittaa tämä siihen, että hauta olisi täytetty parissa erässä ja niiden välillä olisi soraa haudan reunoilta päässyt vyörymään haudan täytteen päälle. Hiiliä ja kekäleitä esiintyi kaivausta syvennettäessä jatkuvasti, mm. kapeina ja pitkinä juovina haudan laidoilla, jopa osaksi soran puolellakin, melkein haudan pohjaan asti. Ruuduista C:2 ja D:2 otettiin talteen - 42 ja - 55 cm:n kaivaustasojen väliltä kaksi kvartsi-iskosta, joista ainakin toinen näyttää hieman retusoidulta. Ne jäivät ainoiksi kaivauksessa tavatuiksi esinelöydöiksi; ilmeisestikään ne eivät kuulu hautakalustoon vaan täyttemaahan (12168:3,5).

Harjun hiekka oli niinkuin kulokerroksen alla lähellä pintaa olevasta punertavasta maasta selvisi, tulen vaikutuksesta helposti punertavaa. Punemaatäpliä tulikin esille - 48 cm:n kaivaustasolta mainitun ruutujen B - C:1 hiilikoon alta ja ruudusta B:2 paaunreikämäisenä täpälänä, jonka alla oli vähän hiiltä (- 55 cm syvässä).

Haudan pohjoisosassa oli maa kauttaaltaan hieman punertavaa mutta väkevänväriseksi, ympäröivästä hiekasta selvästi erottuvaksi kuvioksi. Tämä punertavan ruskea maa tuli vasta 50-60 cm:n syvyydessä, muodostaen kehämäisen kuvion, jonka keskessä hiekka oli myös punertavaa mutta paljon vaaleampaa kuin kehän reunaosissa (ks. kartat 1 - 2 ja valok. 2 - 3). Kehän koillis-laita oli tuhoutunut tien teossa. Tätä punertavaa maata jatkui alaltaan suupistuen aina haudan pohjalle asti, vieläpä sen syvimpään kohtaan, - 105 cm syvään kaivauksen yli asetetusta tangosta [eli vaakitusmittaan mukaan + 0,09 m:n korkeudelle (Kp. + 1.53)]. Tämä syvin kohta oli ruudun D:1 keskivaiheilla, siinä maanpinnassa näkyvän edellämainitun loivan hauturan pohjan pohjoissivun kohdalla (vrt. karttoja 1 b ja 4), ruudun pinnasta lukien 93 cm syvässä. Vaaleampaa keskikohtaa ei tässä punamaaalueessa enää saattanut huomata - 68 cm:n tasossa vaan ulottui se siitä lähtien alaspäin tasaväkevänä tieleikkaukseen asti (kartat 2-5).

Punertavan ruskea alue rajoittui haudan pohjois- ja keskiosaan. Haudan eteläosassa oli kuitenkin, edellä jo mainittujen pienten punamaaläiskien lisäksi, pari vähäistä samanväristä läiskää 60 cm:n tasossa ruuduissa B-C: 1-2, toinen jo mainitun "nuotionpohjan" kohdalla (kartta 2).

Hiilisiruja ja kekäleitä jatkui lähes haudan pohjaan asti, syvin mitattu kekäle ruudussa C: 1 (mittatangosta - 92 cm, ruudun pinnasta - 82 cm, vaakitusmitta + 0.22). Kaivauskartan 3 mukaan nuo kekäleet ja niitä ympäröivä vaaleanharmaa, lyijyhiekkinen maa (ehkäpä puoleksi palaneiden puiden jättämiä jälkiä) muodostivat - 80 cm:n tasona ikäänkuin suorakaiteisen kehäksen punamaa-alueen ympärille. Samanlainen kehys esiintyi, joskin säännötömämpänä, vielä haudan pohjalla, - 90 cm:n tasossa (kartta 4). Haudan alkuperäisen pohjan voinee katsoa ulottuneen suunnilleen hiilen syvyydelle (- 90 - 92 cm). Punamaan painuminen vielä sy-

vemmälle lienee sadeveden ja kosteuden vaikutusta.

Haudan lounaispäässä ja länsisivulla maa oli enimmäkseen melkein puhtaan hiekan väristä mutta sisälsi runsaasti hiililäiskiä ja kekäleitä. Hiekkakin oli siellä, profiilia (kartta 1) piirretäessä tehdyn havainnon mukaan, korkeampaa kuin punamaa-alueen kohdilla. Hiiltä oli taas ylen vähän punamaa-alueen kohdalla, sen keskiosissa, paitsi aivan pieniä murenia, tuskin ensinkään (ks. kartat 5 - 6). - Mitään jälkiä luurangosta ei - kuten oli odotettavissakin - tavattu.

Haudan asu

Hauta on kaivettu soraharjuun, ilmeisesti paikalle, missä soran keskellä on ollut hienompaa hiekkaa, ^{n. 90cm syväksi.} (Hautakuoppa on tehty vyöryvänsoraan suultaan n. 3 m pitkäksi, pohjasta se on vain vähän yli 2 m pitkä, edellyttäen että haudan pituussuunta on ollut likimain kaakosta luoteeseen (kuten esim. Kauhavan haudan). Haudan pituusakseli lienee likimain kulkenut niiden linjojen vaiheilla, jotka yhdistävät ne kohdat, missä tieleikkaus katkaisee haudan ulkoreunan (sorarajan - 25 cm:n ja - 42 cm:n kaivaustasoissa, ks. karttaa 1). Näin olisi hautakaivoksen leveys ollut suulta vajaa 2,5 m ja pohjalta vajaa 2 m, ja haudasta ei olisi tietöissä tuhoutunut paljon enempää kuin n. kolmasosa. Haudan oletettava suunta, n. SE - NW, on tavallisin vasarakirveskulttuurin haudoissa. Kaivamisen jälkeen on haudassa poltettu tulta, tapa, joka kivikaudella ja myöhemminkin on usein kuulunut maahanpaniaismenoihin, ja jota Skandinaaviassa esiintyy sekä megalitti- että vasarakirveskulttuurin keskuudessa (vrt. myös Paimion Rukkijoen hautaa koskevaa kertomusta, SM 1934, s.36). Tulen polton luulisi tapahtuneen juuri sillä alueella, missä maa oli punertavaksi palanutta eli haudan luoteisosassa. Haudasta esiin tullut punamaa oli nimittäin epäilemättä palomaata, aivan samanlaista kuin tieleikkauksessa lähellä maanpintaa näkyvä kulosta aiheutunut palomaa, ja edellytti vahvan valkean pitoa paikalla. Mikään ei osoittanut, että hautauksessa olisi käytetty punamultaa (ks. maanäytettä 12168:7). Hiilet on sittemmin

lakaistu tulenpolttopaikalta hyvinkin tarkoin pois; kartoista 5 ja 6 näkyy, että ne kutakuinkin puuttuivat punamaa-alueelta. Mahdollisesti on vainaja sijoitettu juuri tälle poltetulle ja sittemmin puhdistetulle alueelle, mitä ei kuitenkaan voitu todeta, kun luut eivät olleet säilyneet eikä vasarakirveen asemastakaan haudassa tiedetä muuta, kuin että se on ollut siinä haudan osassa, joka tienteossa oli tuhoutunut. Haudan laidoille lakaistut hiilet olivat sitten osaksi sekoittuneet sen reunoilta vyöryvään soraan. Ja suhteellisen läheltä pintaa ruuduista B - C: 1 tavattu nuotionpaikan tapainen hiilialue viittaa siihen, että haudan kohdalla olisi poltettu tulta vielä sen umpeen luonnin lomassa.

Toinen mahdollisuus olisi, että hautakaivos olisi tehty keskelle soramaata ja hienompijyväinen täytehiekka - "kepeät mullat" - olisi, kuten esim. löytäjä otaksui, tuotu siihen muualta esim. kymmenisen metriä etelämpää, missä sellaista näkyi harjun tyvessä tieleikkauksessa. Säilyneessä haudan osassa seurasi nimittäin haudan ulkoraja hiiliseen, joita oli vähän sekoittunut soraankin, melkoisen tarkoin soran ja hiekan rajaa. Palomaan synty ja hiilien sekoittuminen täytemaahan olisi, jos näin olisi, selvitettävä jollain toisella tavalla. Pidän kuitenkin todennäköisimpänä, että (tiettyössä tasoitettulta) harjun itäliepeeltä on kielekkeenä ulottunut hienompaa hiekkaa haudan paikalle, mitä ei kuitenkaan enää voitu todeta.

Haudan kohdalla pinnassa näkynyt vähäinen kuopanne voi olla jo tämän kivikautisen hautauksen aiheuttama ilmiö.

Maunulankulman hauta on, kuten kai useimmat vasarakirveskulttuurimme haudat, sisältänyt vain sotakirveen, lukuunottamatta ehkä orgaanisesta aineesta olevia, tuhoutuneita hauta-antimia. Siltä kohtaa tieltä, mihin kirveen sisältänyt kuorma oli levitetty, haettiin turhaan muita kiviesineitä tai saviastianpalasia. Haudasta esiin tulleet hiilet ovat useasti merkillepantuja ilmiöitä näissä muinais-

jäännöksissä. Haudan paikka on syrjäisellä seudulla, kaukana nykyisen asutuksen keskuksista ja isommista vesistä, kuten useat muutkin venekirveshautamme, vrt. esim. Hyvinkää (8994), Isokyrö (2831:11), Teuva (5782:1-2, 8238). Huomattava on kuitenkin, että seutu on lämpimällä litorina-ajalla voinut olla hedelmällistä lehto-alueetta.

Sateinen ja tuulinen sää häiritsi pahoin tutkimustyötä, varsinkin karttojen piirtämistä ja valokuvien ottoa. Lopuksi on mainittava, että tietyötä johtaneet rakennusmestarit J. Meriluoto, Paasi ja A. Torkkola sekä itse löytäjä, työnjohtaja Väinö Heikkilä, joka myös lahjoitti Kansallismuseolle löytämänsä vasarakirveen, avuliaina osallistuiivat, samoin kuin eräs paikalla työskennellyt työmies, kaivaustöihin, niin ettei niistä koitunut Muinaistieteelliselle toimikunnalle työpalkkamenoja. Samoin pääsimme kaivauspaikalle ja sieltä takaisin, yhtä matkaa lukuunottamatta, tietyömaan käytettävänä olevassa autossa, kuten matkalaskusta selviää. Avustajanani tutkimustyössä ja karttojen piirustuksessa seurasi minua ylioppilas Eino Hukkinen.

Tutkimukset paikalla suoritettiin kesäkuun

19 - 21 p:nä 1949.

Aarne Äyräpää

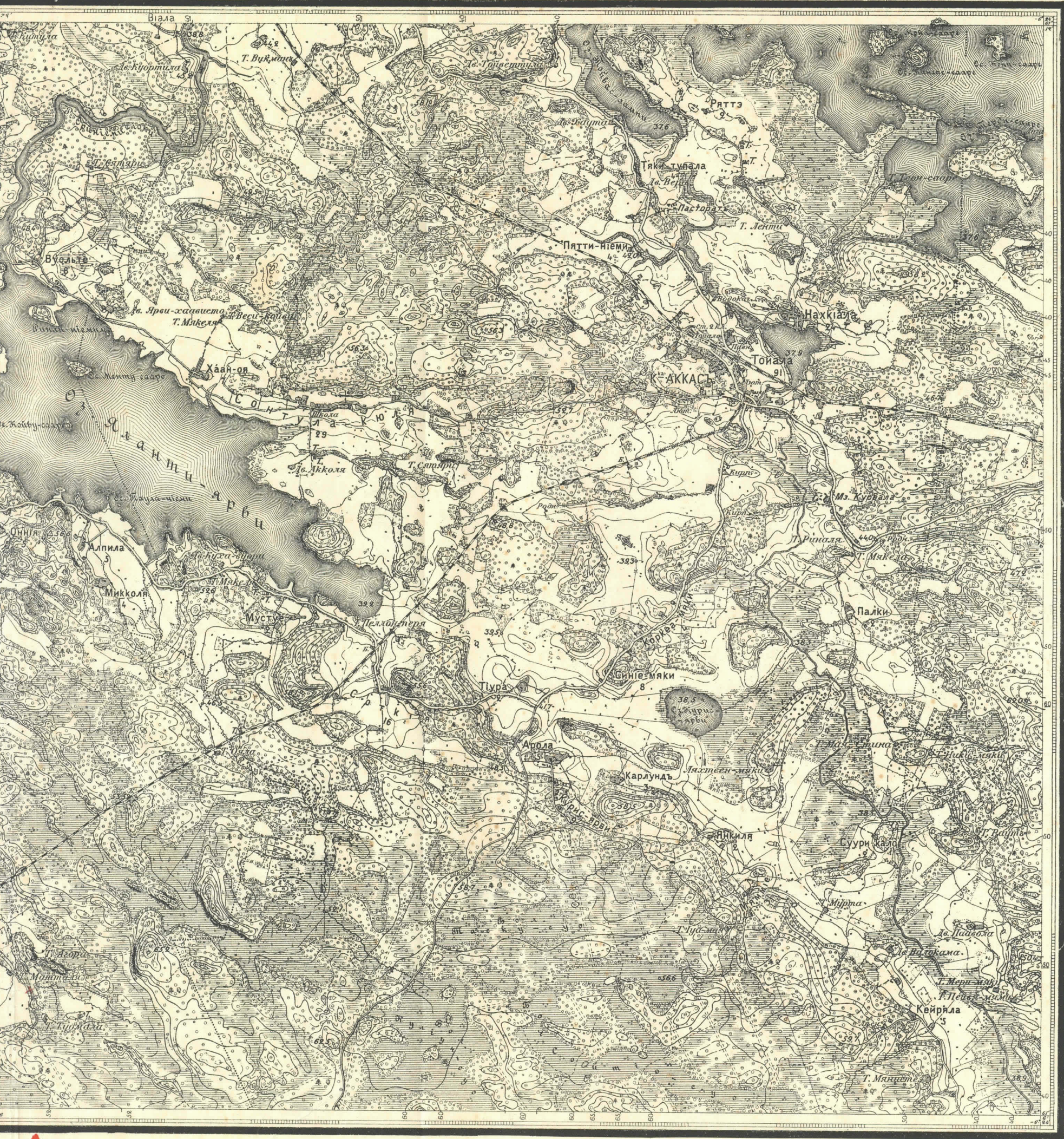
Aarne Äyräpää

Карта 7.
Кулмакоски, Хааттан Кула, Мампулаакунна.
* Улестикс 12168:1 Соуттарайкка.
А. Аурарай 1949.

XVI - 24

ТАММЕЛА И ПИРКАЛА УЪЗД.

12168.

масштаб 1:12168
9,358 Воесо 105,419 кв. км.

Kaivauskartta 1
 Kylmäkoski. Hautaan kylä
 Maunulan kulma (Mero)
 Pinnasta lähtien 55cm syvään

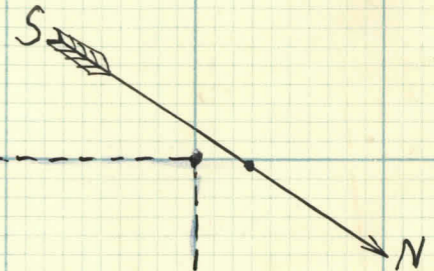
1:20
 x1-2 kvartsi-rikkokseja

Eino Hukkinen 20.6.1949.

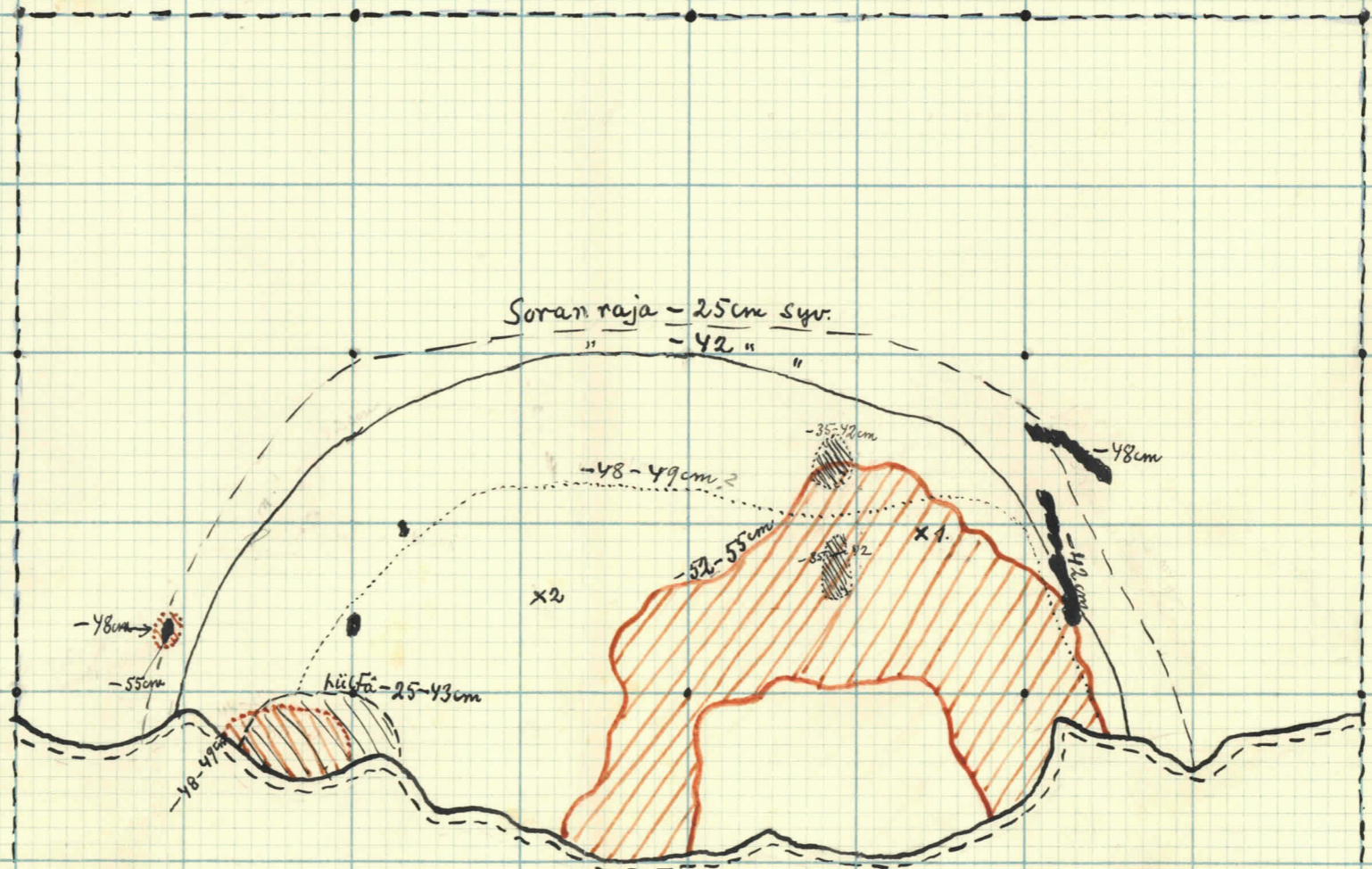
----- Tieleikkauksen reuna kaivaus-
 alueen kahdella maan pinnassa

Ks kartan 5 selityksiä.

4

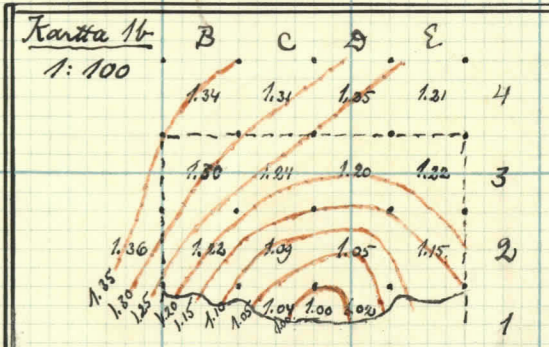
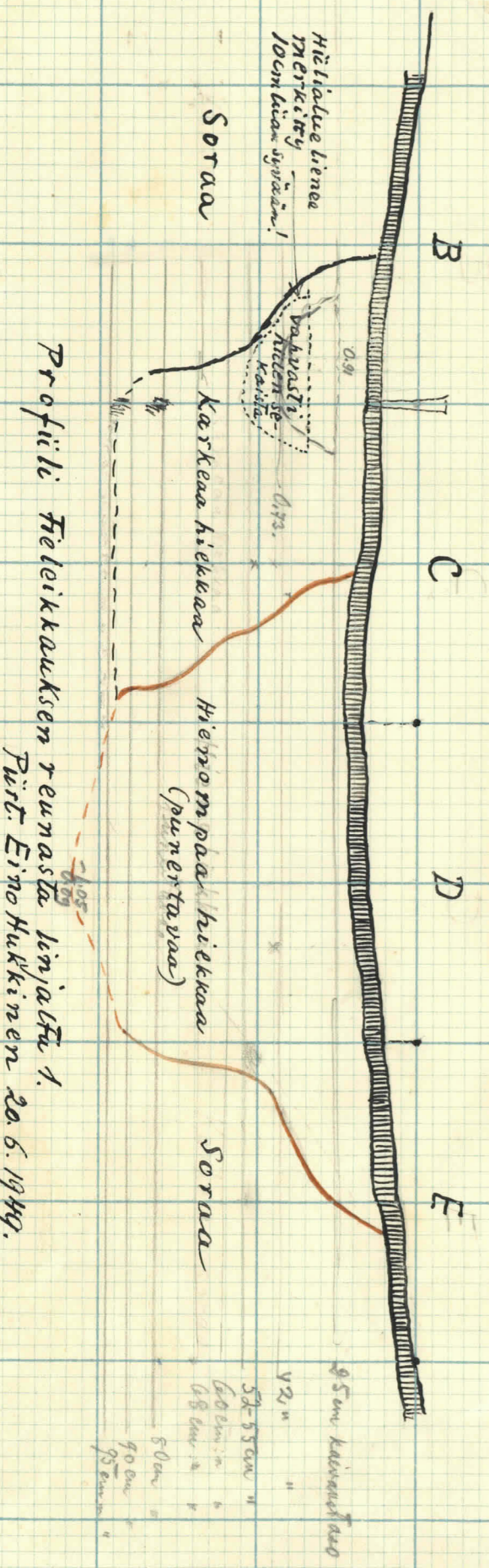

A B C D E

TIE.

Profiili Tieleikkauksen reunasta linjalta 1.
 Piit. Eino Hukkinen 20.6.1949.

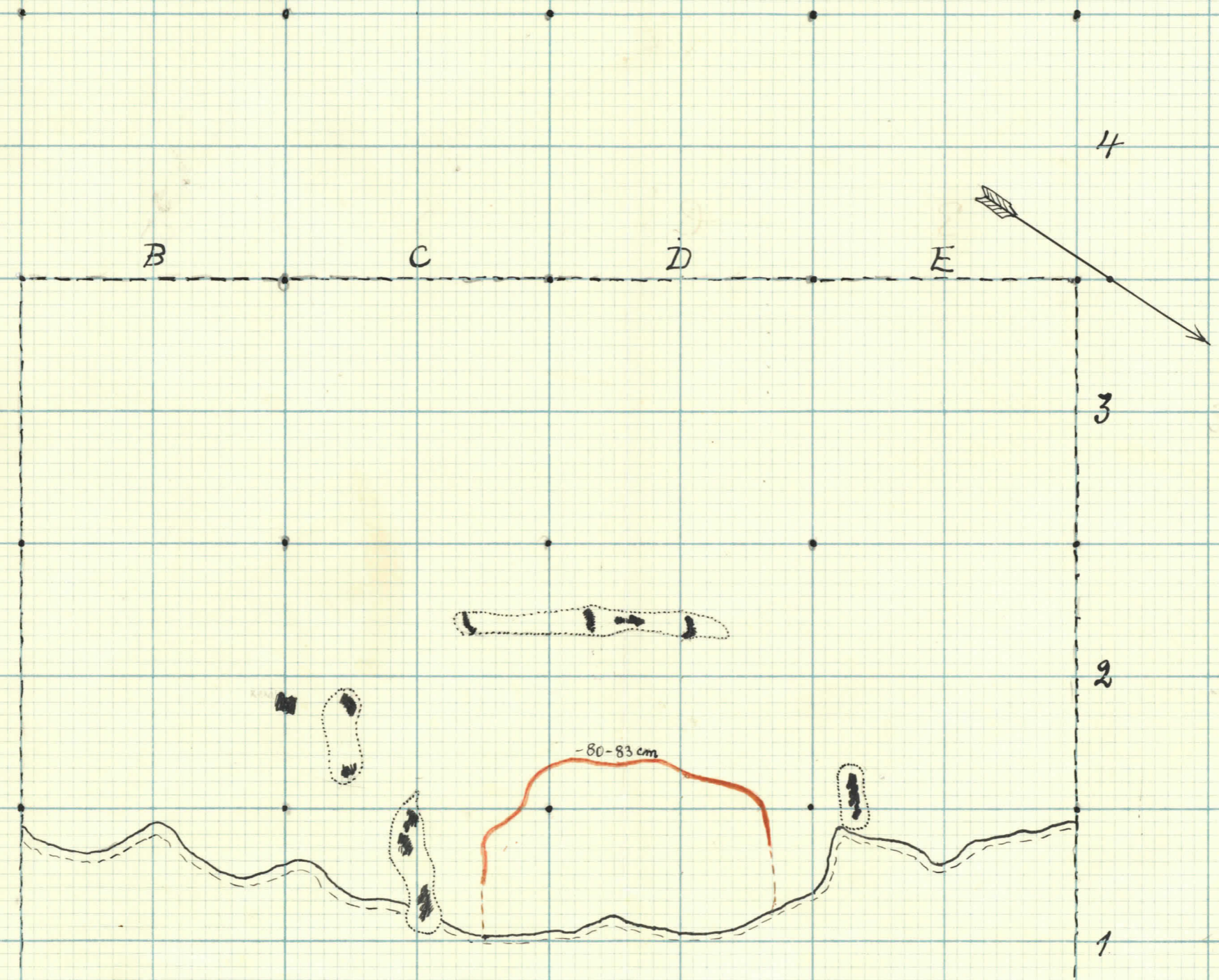
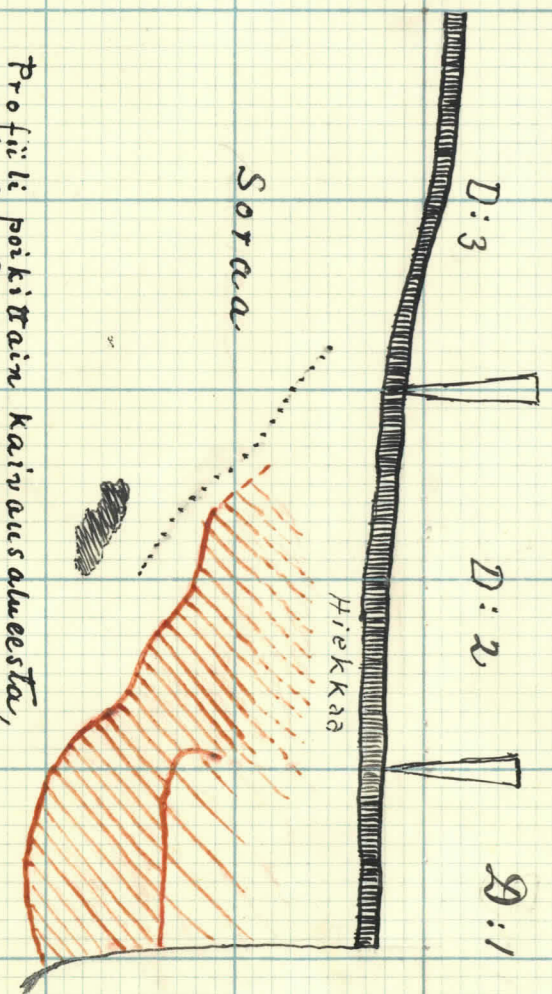

Kaivausalueen korkeusmitat kiinto-
 pisteistä (1.53m) metreina ja korkeus-
 käyrät (1.00-1.35m).

Kaivauskartta 3.

Kylmäkoski: Maunulan kulma.
Kaivauskartta
- 80-83 cm:n taso
Eino Hukkinen 21.6.1949
1:20.

Profiili poikittain kaivausalueesta,
ruutujen D:3-D:1 keskilinjaa myöten (muissa osissa pörretty).

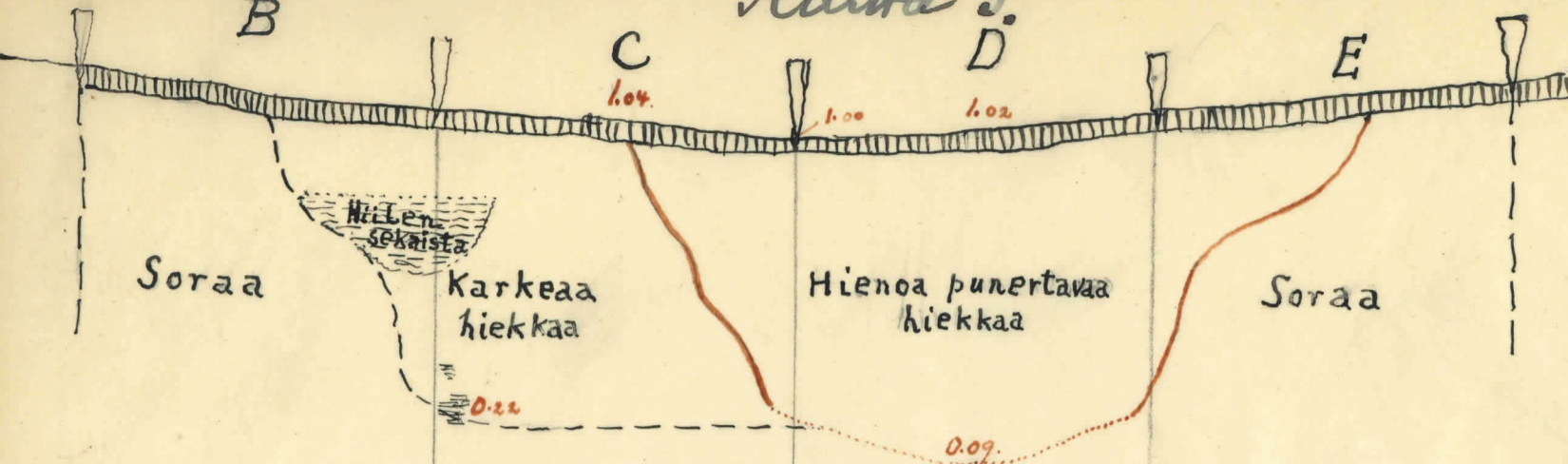

Kartta 5.

Venekirveshauta
Kylmäkoski
Maunulan kulma

A. Ayräpää &
Eino Hukkinen
19-21/VI 1949.

0.09 Korkeusmittoja kiintopisteestä, jonka korkeusluku 1.53 m.
-105 Syvyysmittoja kaivausalueen eli asetelusta vaakasuorasta tangosta (cm:ssä).
-25

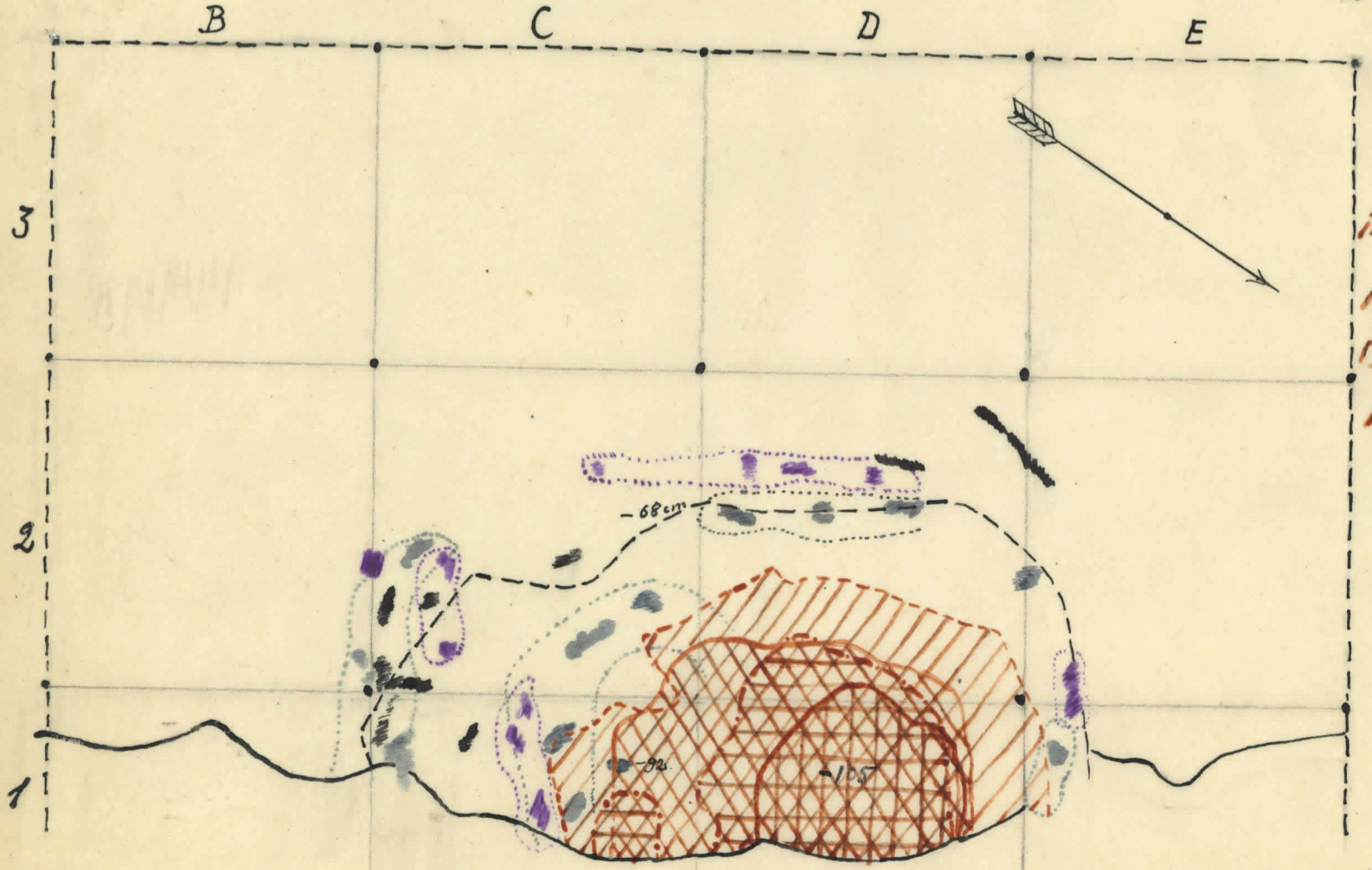
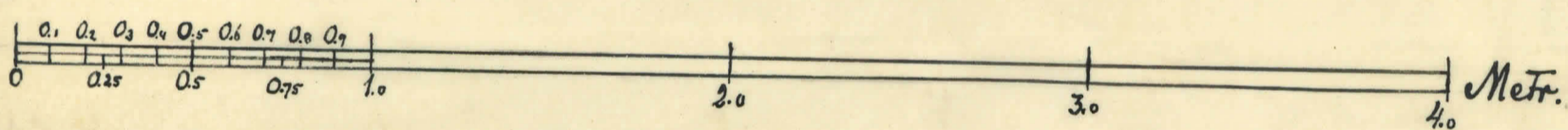

Haudan profiili tieleikkauksen reunasta, piirt. Eino Hukkinen

Kaivausalue 60cm:n syvyyteen

- } Soran raja $\begin{cases} 25 \text{ cm} \\ 60 \text{ cm} \end{cases}$ syvässä
- Punert. maata 48-50cm syv.
- " " 52-55. " "
- Heikommin punert. maata 52-55cm syv.
- Punert. maata 60cm syv.
- Heikommin punert. maata 60cm syv.
- Hiiliä ja kekäleitä alle 50cm syv.
- Hiiliä ja kekäleitä 51-60cm syv.
- 1-2 Kvartsiliuskoja

Kaivausalue 60cm:n syvyydestä alaspäin

- Soran raja 68cm syvässä
- Punert. maata 68 cm syv.
- " " 80 " "
- " " 90 " "
- " " 95 " "
- Hiiliä 61-79 " "
- Hiilensek. maata ja kekäleitä 80-88cm syv.
- Hiilensek. maata ja kekäleitä 89-92cm syv.

Kaivauskartta 2.
 Kylmäkoski. Maunulankulma.
 -60cm:n ja -68cm:n fasot.
 1:20.

Eino Huuskinen 21.6.1949.

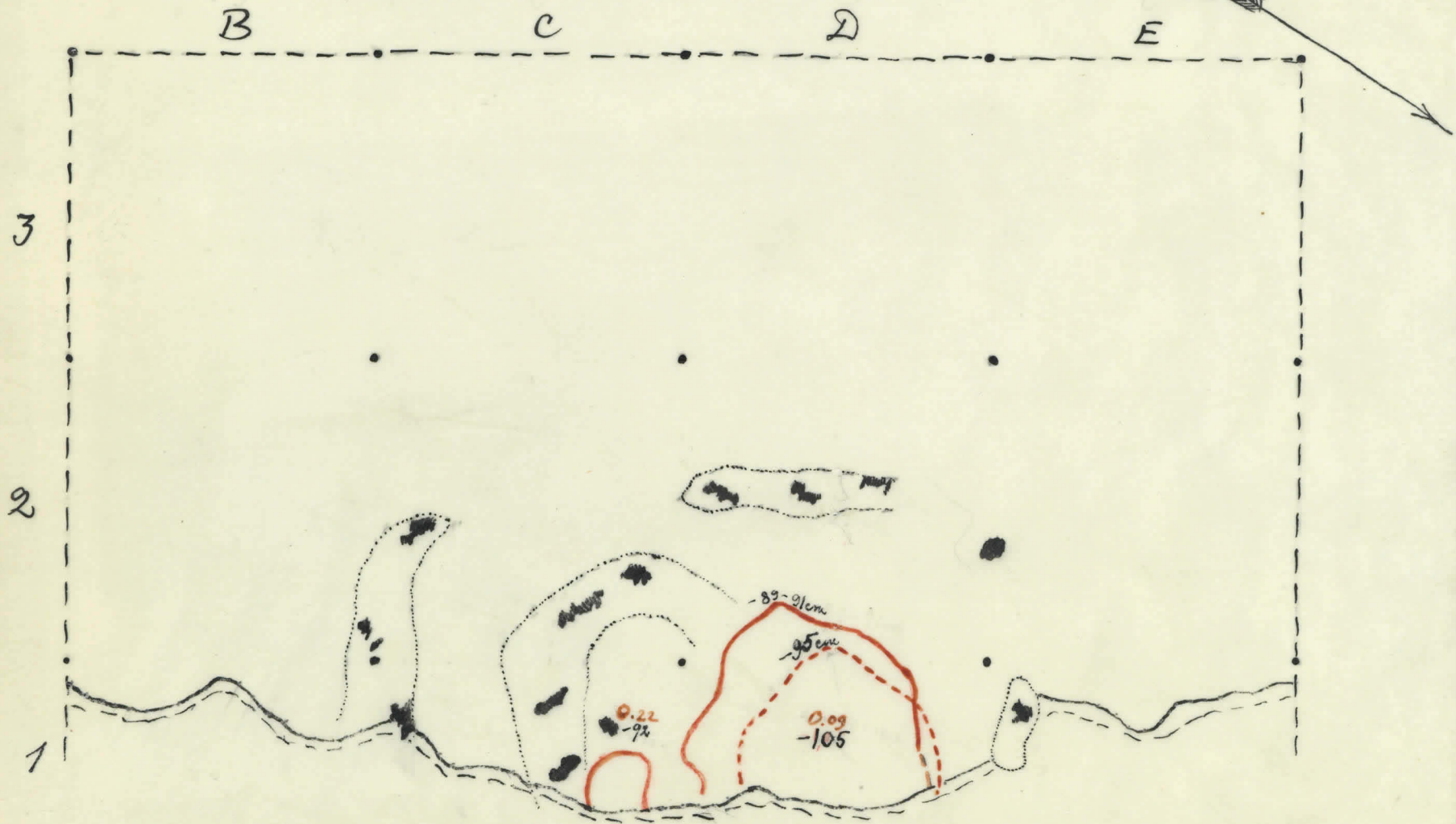
Hülfä 60cm syvässä
 " 68 " "

Vahvasti punert. maan rajat 60cm syr.
 " " " raja 68 " "

Kaivauskartta 4
Kylmäkoski. Mammulaakulma
-90 ja -95 cm:n taso ja
kaivauksen pohja
Eino Hukkinen 21.6.1949.

1:20

№ 7.

B

C

D

E

Kartta 6.
 Kylmäkoski, Maunulaakalma.
 Kaivauskartat yhdistettynä
 (fotokistamaton)
 vast. karttoihin 1-5.
 1:20

B

C

D

E

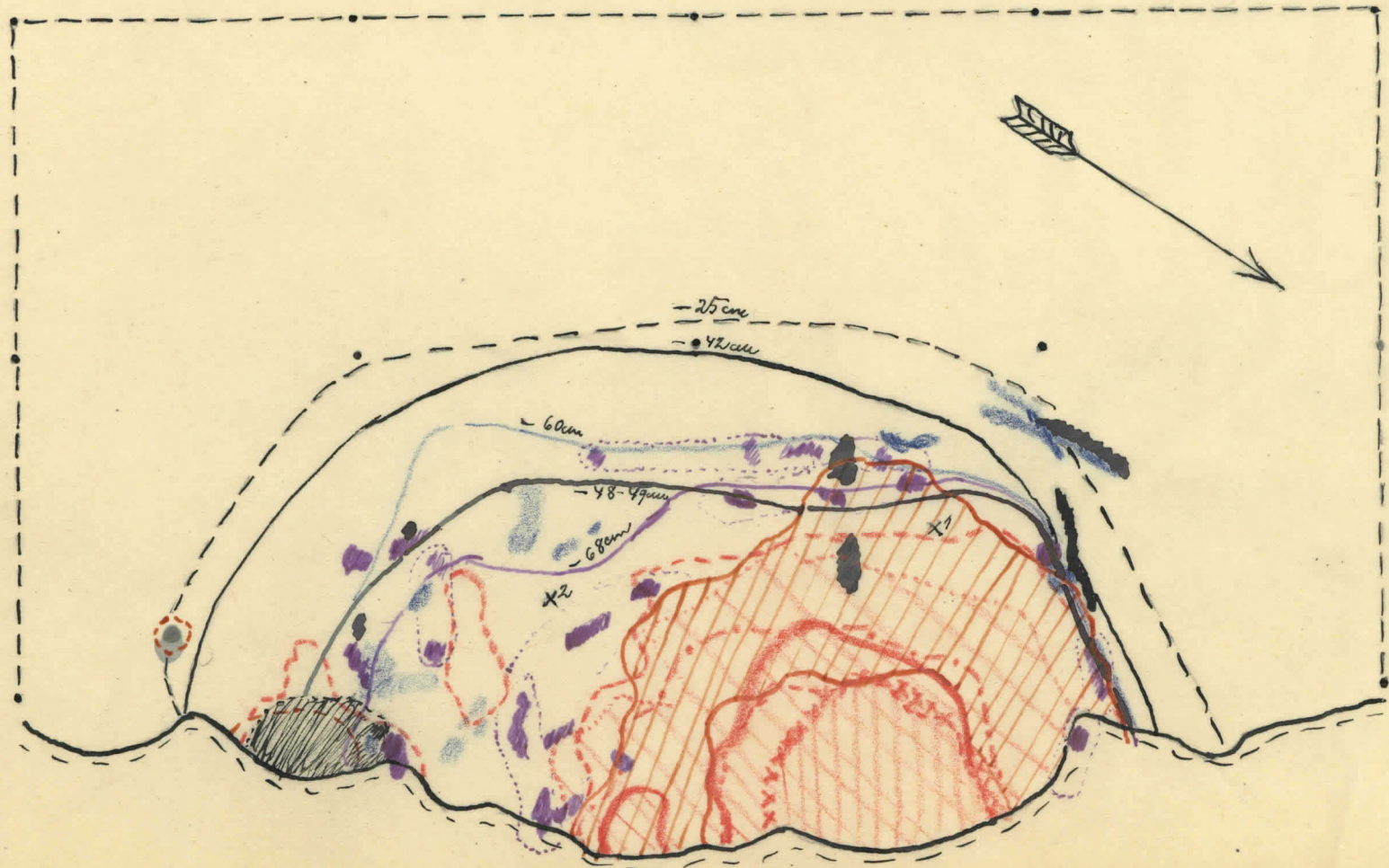
0
 0.5
 1
 2
 3
 4
 5

3

2

3

1.

Kuva 1. Kaivausalue
 Venekirveen 12/68:1 löy-
 töpaikalla, lähes ete-
 lästä (hieman SSW). Kuo-
 maan rundutukset
 etälalla! Tästä
 pellolla näkyy Kuus-
 goen noma ponsaik-
 Koinesu. 20. VI 1949.

lev. 15192.

lev. 15193.

Kuva 2. Osa kaivausaluetta
 - 60 cm:n fasossa (vt. kartta nro
 2), ylhäältä kaivausalueen
 eteläreunalla satensa ja myrs-
 kyssä valokuvattuina. Rauta-
 piikit ruudun D:2 nurkka-
 pisteissä ja punaFarau maan
 muodostama puolitsehä kuo-
 ruissa C-E:1-2 näkyvissä. 21. VI 1949.

Kuva 3. Kaivaus-
 alue - 60 cm:n fasos-
 sa, kuten edell. kuvassa,
 tieltä joko. oita koilli-
 sista kuvattuina. Ku-
 vassa näkyvät rauta-
 piikit ruudun C-
 D:2 nurkka pisteis-
 sä. 21. VI 1949.

lev. 15194.

Kylmäkoti, Naivulankulma,
Käiväns menossa. E. Huikinen - 49.

Kylmäkoski, Maunulankeuhma,
Valok. Eino Lukkinen.

Kylmäkoski, Maunulan kulma,
Valok. Eino Huhtinen.

Kylmäkoski, Maunulan kulma, valok.

Eino Huikkinen.

Kylmäkästi, Meconularkalma, Valok. E. Huhtinen